

O'ZMU XABARLARI

ВЕСТНИК НУУЗ

АКТА NUUZ

**MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI O'ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETI ILMIY JURNALI**

**JURNAL
1997 YILDAN
CHIQA
BOSHLAGAN**

**2023
1/4/1**

**Ijtimoiy-
gumanitar
fanlar turkumi**

Bosh muharrir:

I.U.MADJIDOV – t.f.d., professor.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Y.S.ERGASHOV – f-m.f.d., professor.

Tahrir hay'ati:

Sagdullayev A.S. – t.f.d., akademik.

Ashirov A.A. – t.f.d., prof.

Balliyeva R. – t.f.d., prof.

Malikov A.M. – t.f.d., prof.

Yusupova D.Y. – t.f.d., prof.

Murtazayeva R.H. – t.f.d., prof.

Mo'minov A.G. – s.f.d., prof.

Nishonova O.J. – f.f.d., prof.

Abdulayeva N.B. – f.f.d., prof.

Madayeva Sh.O. – f.f.d., prof.

Tuychiyev B.T. – f.f.d., prof.

Utamuradov A. – f.f.n., prof.

Muxammedova D.G. – psix.f.d., prof.

Boltaboyev H. – fil.f.d., prof.

Rahmonov N.A. – fil.f.d., prof.

Shirinova R.X. – fil.f.d., prof.

Siddiqova I.A. – fil.f.d., prof.

Sa'dullayeva N.A. – fil.f.d., dots.

Arustamyan Y.Y. – fil.f.d., dots.

Pardayev Z.A. – fil.f.f.d., PhD.

Mas'ul kotib: **Z.A.PARDAYEV**

TOSHKENT – 2023

MUNDARIJA

Tarix

Burxanova M. O'zbekistonda temir yo'l qurilishi tarixining mustaqillik yillaridagi tadqiqotlarda yoritilishiga doir	4
Kalbaeva M. Zahiriddin Muhammad Bobur hayoti, ijodi va unga doir miniatyuralar	7
Мачин Г. Нуриддин Акрамович Мухитдинов: очерк, друзья, недоброжелатели во власти (штрихи к политическому портрету).....	10
Mulkamonov X. Surxondaryo viloyatida oliy ta'limning rivojlanishi istiqbollari, yutuqlar va muammolar	19
Muhiddinova Sh. Buxoro vohasi nikoh to'ylarida "Qalin berish" odatiga doir ba'zi mulohazalar	22
Насиров О. Акционерные общества в Узбекистане в 90 годах XX века	26
Ortiqov U. Ko'chiruvchilik siyosatining Turkiston tub xalqlarining siyosiy, fuqarolik ahvoriga ta'siri	29
Shukurov S. Markaziy Osiyo davlatlarining mintaqaviy iqtisodiy integratsiyasi tarixidan	32
Falsafa. Pedagogika. Psixologiya. Metodika. Sotsiologiya. Siyosiy fanlar. Islomshunoslik	
Abdullayev A. Sharq davlat boshqaruviga doir ilk sotsiologik ta'limotlarini o'rganishning nazariy-metodologik tahlili.....	35
Abdurasulova Sh. Sharq mutafakkirlarining ta'limiy-axloqiy qarashlari	38
Adizov A. Axborot xavfsizligi sohasidagi huquqbuzarlik uchun shaxsni javobgarlikka tortishning huquqiy asoslarini takomillashtirish bugungi kunning dolzarb vazifasidir	41
Akramova G. Rahbar kadrlarning boshqaruv kompetentligini rivojlantirishning psixologik omillari	44
Alikulov X. Hozirgi davrda ekologik xavf-xatarning namoyon bo'lish omillari.....	47
Annayeva N. Ta'lim sohasini feminizatsiyalashuvi va ushbu hodisaning ijobiy va salbiy oqibatlari	51
Achilov O'. Elektron axborot ta'lim resurslari mazmunini tanlash ularni yaratishda foydalaniladigan didaktik tamoyillar tavsifi	55
Ashurova N. "Nofilologik ta'lim yo'nalishlarida ingliz tilida eshitis ko'nikmasini shakllantirishning nazariy va metodologik asoslari"	58
Baykabilova P. Philosophical foundations of intercultural communication	62
Bahriyev A. O'quvchilarning musiqiy tinglovchilik madaniyatini rivojlantirishda idrok xususiyatlari ahamiyati	65
Bekpo'latov U. Yagona ilmiy dunyoqarashning shakllanishida din, falsafa va fan uyg'unligining o'rni.....	69
Bozorov U. Talaba-yoshlarni kasbiy-huquqiy kompetensiyalarini rivojlantirish ijtimoiy-pedagogik xususiyatlari	72
Boymatova N. Xalqaro tadqiqotlar (pisa, pirls) o'quvchilarning kreativ fikrlashini baholash omili sifatida.....	75
Boltayev A. 15-16 yoshli voleybolchilarda ayrim jismoniy va funksional ko'rsatkichlarni turli yuklamalar ta'sirida o'zgarish dinamikasi	78
Botirova S. Trening texnologiya maktab o'quvchilarining kommunikativ va nutqiy qobiliyatlarini rivojlantiruvchi faol metod sifatida.....	81
Valiyev A. Perspektivada pozitsion masalalarni yechishda geometrik yasashlarning amaliy tatbiqi	84
Do'stov S., Yusupov A., A'zamqulov A. Boshlang'ich sinflarida matematika o'qitishni zamonaviy tarzda amalga oshirish imkoniyatlari	87
Jabborov E. Sharq miniatyura san'ati va uning zamonaviy ta'lim jarayonidagi o'rni	90
Jamalova N., Xudaynazarov S. Zamonaviy dunyoda etnomadaniyat va uning transformatsiyasi	93
Jo'raev U. Turkiya tashqi siyosatida islom omili.....	96
Замилова Р. Основные цели использования художественной литературы на уроках истории.....	99
Zulhaydarova F. Inson borlig'ining shakllanishida motivatsiyaning o'rni	102
Isaxova Sh. Bioetika masalalariga konservativ yondashuvning o'ziga xos xususiyatlari	105
Исраилова Т. Использование инновационных методов в обучении иностранным языкам	109
Kabulova S. Oilaviy shajaraning shaxs professional shakllanishiga ta'sirining psixologik xususiyatlari	112
Kimsanbaeva Sh. "Avesto"dagi axloqiy g'oyalar va uning o'ziga xos xususiyatlari.....	115
Qarshiyev N. Siyosiy partiya va partiyaviy tizim tushunchasi va uning mohiyati.....	118
Qurbonov J. Integratsion ta'limi asosida bo'lajak o'qituvchilarning intellektual madaniyatini rivojlantirish interfaol metodlari.....	122
Mamadaliyev A. Language and culture as cognitive components of a complex of polycultural competences	125
Mamutov K. Boshlang'ich sinflar jismoniy tarbiya darslarida harakatli o'yinlardan foydalanishning tarbiyaviy ahamiyati	128
Mamadov N. Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda harbiy-ma'muriy sektorlarning ishtiroki	131
Mansurov D. O'zbekistonda siyosiy partiyalarning rivojlanish bosqichlari va yangi qiyofasi.....	135
Matjanov N. Kvanti nazariya va uning asosiy tushunchalarining metodologik asoslari.....	138
Maxmudov K. Siyosiy liderlikni o'rganishning ayrim nazariy xususiyatlari	142
Nazarov D. Yosh sambochilarda motivlar shakllanishini xarakterli xususiyatlari.....	145
Наркулов А. Военно-профессиональная подготовка военнослужащих как предмет педагогического исследования	149
Наркулова И. Профессионально-ориентированное обучение русскому языку как иностранному курсантов-билингвов: реальность и перспектив (на материале текстов по языку специальности).....	152
Nizamova S., Shukurova N. Kimyo fanini o'qitishdagi ta'lim samaradorligini oshirishni kvalimetrik yondoshuv asosida aniqlash va tahlil qilish	155
Nuraliyeva O. Nutqiy moslashuvda xushmuomilalik tamoyili	158
Olimova M. Siyosiy madaniyatning zamonaviy konsepsiyalari annotasiya	161
Rahmonova G. "Uzluksiz kasbiy ta'lim" platformasida malaka oshirish sifatini aniqlovchi omil – tinglovchilarning videodarslarga munosabatini o'rganish.....	164
Ro'ziyeva N. O'quvchilarga tabiatni asrash va e'zozlash orqali ekologik tarbiya berish texnologiyalarining nazariy-pedagogik asoslari.....	168
Rustamov I. The role of text in foreign language teaching.....	171

Sadaddinov U. Texnologiya fanlarini o'qitishda milliy va umuminsoniy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik-psixologik ahamiyati.....	175
Saodatov A. Yoshlarda ekologik madaniyatni rivojlantirish omillari	179
Sattarova A. O'zbek milliy do'ppido'zlik san'atining o'ziga xos jihatlari va yoshlar ma'naviyatida tutgan o'rni	182
Тангиров И. Международный опыт борьбы с коррупцией(на примере Сингапура)	186
Toshpulatova N. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ilmiy dunyoqarashni fanlararo shakllantirish metodikasini takomillashtirishning pedagogik shart-sharoitlari.....	190
To'rahanov U. Bo'lajak o'qituvchilarda o'z-o'zini identifikatsiya qilishning tarkibiy tuzilishi.....	193
Turdiyeva D. Malayziya diniy ta'lim tizimi rivojlanishi va bugungi kundagi ahamiyati	196
Turdieva O., Akramova G. O'quvchilarda milliy qadriyatlar asosida sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini shakllantirish yo'llari	200
Тухватуллина И. Апробированные предложения по подготовки велосипедистов шоссейников специализирующихся в командной гонке на 25 км	202
Umarov M., Izrailbekova M. Boshlang'ich tayyorgarlik bosqichida yosh gimnastikachilarning sportga yaroqliligini aniqlash.....	205
Usmonova M., Yo'ldashaliyeva N. Biologiya fanlarini o'qitishda talabalarining kasbiy yo'nalishini rivojlantirish.....	209
Fayziyeva X. Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ-kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirish usul va uslublari	211
Xasanova M. Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini kompozitsiya qonuniyatlarini o'qitish mazmunining asosiy komponentlari.....	214
Xidirova M. Raqamlashtirish sharoitida kattalar ta'limining xususiyatlari	217
Xotamov N., Qidirov A. Sport sohasidagi islohotlar hamda barkamol avlod tarbiyasida kurash milliy sport turining ahamiyati	220
Xujayev M. Asrlarni oshib o'tgan tafakkur sohibi.....	223
Hamidova Z. Umumta'lim maktab direktorlarining faoliyati samaradorligini baholashda xorijiy tajriba	226
Черникова Е. Специальная подготовка спортсменов велосипедистов высокого класса к ответственным соревнованиям сезона.....	229
Shamsiddinov B., Maxmudjonov I. Yoshlarni ijtimoiy munosabatlarda shaxs sifatida shakllanishining psixologik omillari.....	233
Shirinov O. Talabalarida etnomadaniyatga qadriyatli munosabatni shakllantirishning psixologik mexanizmlari.....	236
Ergashev O. Sharq va G'arb ta'limotlarida insonga oid ijtimoiy falsafiy printsiplarning uyg'unligi	239
Eshonqulov L. Hajviylik janri teatr san'atini rivojlanishidagi o'rni	242
Filologiya	
Abduraximova N. Hozirgi zamon tilshunosligida emotivlik kategoriyasini o'rganishga doir mulohazalar.....	245
Abjalova M., Iskandarov O. Python dasturlash tilida tabiiy tilni qayta ishlash (NLP) tizimlari	248
Абулкасимов Н. Понятие дискурса и его типы	252
Aliqulova H. O'zbek va qozoq yor-yorlarida obrazlar tizimi	255
Anorboyeva M. Ingliz va o'zbek tillarida "qadah so'zi" nutqiy janrining sotsiolingvistik xususiyatlari	258
Ayakulov N., Ayaqulova A. Muayyan maqsadlar qaratilgan tilning leksik tarkibi soha terminologiyasi misolida	260
Kamalova A. Development of speaking skills among students of non-linguistic universities.....	263
Maxmudova M. Концепт «глупость» в лингвистической трактовке (на основе английского и узбекского языках)	266
Ne'matova M. Lexical synonymy: traditional and cognitive vision of the problem.....	269
Akbarova Z. Bolalarda nutqning rivojlanishi va unga ta'sir qiluvchi omillar	272
Nosirova N. Ramzlarning adabiy xususiyatlari	275
Sabirova D. The concept of "admiration" in the modern english language	278
Turg'unova F. Zamonaviy tilshunoslikda reklama va reklama matni hodisasini o'rganishning asosiy yondashuvlari.....	281
Turobova M. Zamonaviy va elektron lug'atlarni yaratish masalalari.....	285
Turobova N. Ulug'bek Hamdam asarlarida lingvistik ironiyalarning ifodalanishi.....	288
Uralova D. Ulug'bek Hamdam romanlarida bosh qahramon tasviri	291
Farmonov B. Ingliz tilidagi relyefonimlarning semantik tuzilishi	294
Xasanova F. Nutqiy janrlarda sotsio-madaniy xususiyatlarining o'ziga xosligi	297
Xidirova G. Qishloq xo'jaligi terminlarining leksikografik manbalarda ifodalanishi	300
Xushbaxtova D. Baxshichilik san'atining bugungi holati va ustoz-shogirdlik an'analarning saqlanish darajasi	303
Haydarova G. O'zbek tili taraqqiyotida baynalmilal so'zlarning ahamiyati	306
Hakimjonova D. Xalq dostonlarida tasavvufga doir timsol va tushunchalar ("Alpomish", "Go'ro'g'lining tug'ilishi", "Malikayi ayyor" dostonlari misolida).....	309
Elmirzayeva M. Tilshunoslikda lingvokulturologiyaning tadqiqot obyekti, redmeti, maqsadi va vazifalari	312